

РЕШЕНИЕ

№ 62

гр. София, 09.08.2021 г.

Върховният касационен съд на Република България, второ наказателно отделение, в открито съдебно заседание на четиринадесети април две хиляди двадесет и първа година в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Жанина Начева

ЧЛЕНОВЕ: Теодора Стамболова

Петя Шишкова

в присъствието на секретаря Илияна Рангелова и прокурора от ВКП Мария Михайлова, като разгледа докладваното от съдия Шишкова КНД № 25 по описа за 2021г., за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.346, ал.1 от НПК. Образовано е по повод на постъпила касационна жалба от защитника на подсъдимия М. С. Т. срещу решение № 117 от 14.09.2020г., постановено по ВНОХД № 134/20г. по описа на Бургаския апелативен съд, с което е потвърдена присъда № 2 от 30.01.2020г. по НОХД № 595/19г. на Сливенския окръжен съд. Подсъдимият е признат за виновен в това, че на 15.08.2019г. в с. Сотирия, общ. Сливен, умишлено умъртвил по особено мъчителен начин и с особена жестокост малолетната К. Г. Г., и на основание чл.116, ал.1, т.4 и т.6, вр. чл.115 от НК е осъден на доживотен затвор без замяна. Признат е за виновен и в това, че по същото време и на същото място направил опит да се съвкупи с К. Г. Г., на шест години, като я принудил към това със сила и я привел в безпомощно състояние, и на основание чл.152, ал.4, т.1, вр. ал.1, т.2 и т.3, вр. чл.18, ал.1 от НК е осъден на лишаване от свобода за срок от двадесет години, както и в осъществено по същото време и на същото място престъпление по чл.149, ал.3, вр. ал.2, т.1 и т.2 от НК, за което е осъден на лишаване от свобода за срок от десет години. На основание чл.23, ал.1 от НК му е наложено най-тежкото от така

определените наказания доживотен затвор без замяна, което да изтърпи при първоначален „специален режим“ режим. На близките на починалото дете Г. Д., К. Г. и М. Г., конституирани като граждански ищци и частни обвинители по делото, са присъдени обезщетения за претърпени неимуществени вреди, общо в размер на 600 000лв., в едно със законната лихва. В тежест на М. Т. са възложени направените разноски.

Жалбоподателят се позовава на касационните основания по чл.348, ал.1, т.2 и т.3 от НПК. Счита, че въззивната инстанция е възпроизвела първоинстанционната присъда, без да извърши самостоятелна оценка на относимите към наказанието обстоятелства, поради което в тази част решението страда от липса на мотиви. Наказанието „доживотен затвор без замяна“ определя като явно несправедливо, несъобразено с наличните смекчаващи обстоятелства, както и противоречащо на чл.3 от ЕКЗПЧ.

В съдебно заседание защитникът на Т. поддържа жалбата по изложените в нея съображения. Моли решението да бъде изменено, като на подсъдимия бъде наложено наказание „доживотен затвор“.

Представителят на ВКП намира жалбата за неоснователна. Изтъква високата степен на обществена опасност на деянието, като счита, че такава е налице и по отношение на дееца, тъй като предходните наказания не са успели да изиграят поправителна и превъзпитаваща роля.

Повереникът на гражданските ищци и частни обвинители възразява срещу искането за смекчаване на наказанието поради липсата на смекчаващи обстоятелства и наличието на множество отегчаващи.

Самият подсъдим моли за снизхождение.

Върховният касационен съд, след като се запозна с доводите на страните, и извърши проверка в пределите по чл.347, ал.1 от НПК, намери следното:

Апелативният съд не е допуснал твърдяното съществено процесуално нарушение, изразяващо се в липса на мотиви във връзка с индивидуализацията на наказанието. В решението се съдържат значителни по обем и изключително прецизни и ясни по съдържание съображения, както относно отегчаващите и смекчаващите обстоятелства, така и по отношение на допълнителните изисквания по чл.38, ал.1 от НПК. Изключителността на случая е надлежно обоснована с тежестта на деянието и с личността на дееца. Всички доводи, наведени от касатора пред настоящата инстанция, вече са били обсъдени от въззивния съд. Нито един от посочените в жалбата фактори, относими към наказателната отговорност, не е останал без внимание. Съдът е изследвал обстойно семейната и социална среда, в която подсъдимият се е формирал като личност от раждането му до момента, недоброто му материално положение, характерните особености. При оценката на данните за личността на подсъдимия съдът е обсъдил и младата възраст и процесуалното поведение на Т..

С твърдението, че на подсъдимия е определено наказание, противоречащо на забраната по чл.3 от ЕКЗПЧ, по същество жалбоподателят релевира нарушение на материалния закон, като касационно основание по смисъла на чл.348, ал.2 от НПК, доколкото Конвенцията е част от вътрешното право и има пряко приложение. Въззивният съд е отговорил и на това оплакване, като съображенията му следва да бъдат споделени.

Европейският съд по правата на човека по редица поводи се е произнасял в кои случаи доживотният или дългосрочен затвор представляват нечовешко и унижително отношение или наказание, включително и по дела срещу България, заведени от осъдени на доживотен затвор без замяна. Нарушенията са преценявани в два аспекта. Към конкретния казус е неотнормирана практиката, касаеща режима на осъдените, условията на изолация, на отпocт на открито, на занимания и др., доколкото подсъдимият все още се задържа по мярка за неотклонение и не е започнал изтърпяване на наказанието. Жалбоподателят визира втория аспект, свързан с възможността основни човешки права да са нарушени с факта на налагане на наказанието, заради въздействието на строгостта му. Последователно застъпената позиция на ЕСПЧ позволява следната систематизация: Конвенцията се нарушава ако наказанието лишава осъдените от всякаква надежда да си върнат свободата. Разпоредбата на чл.3 от ЕКЗПЧ изисква от присъединилите се държави да дадат на осъдените на доживотен затвор перспектива, колкото и да е далечна, един ден да получат корекция на присъдата си и да заживеят свободно. Такава възможност би могла да съществува *de jure* и *de facto*. Според вътрешното право доживотният затвор без замяна не подлежи на трансформация в срочно наказание, нито е допустимо условно предсрочно освобождаване от изтърпяването му. Налице е обаче, законовата възможност за помилване, и Съдът е констатирал, че този механизъм, позволяващ преразглеждане на доживотните присъди без право на замяна, действия *de facto* в страната ни след 21 януари 2013г., когато е издаден Указ за помилване № 12 на Вицепрезидента на Република България.

Съобразявайки задължителното тълкуване на ЕКЗПЧ, настоящият съдебен състав намери, че налагането на наказание доживотен затвор без замяна не противоречи на закона и не съставлява касационно основание по чл.348, ал.1, т.1 от НПК.

Касационната жалба е основателна досежно оплакването за явна несправедливост на наложеното наказание. Въззивният съд е определил вида на санкцията след попълване на доказателствения материал с достатъчно данни за деянието и дееца, но съвкупната им преценка не дава основание за извод, че наложеното на Т. най-строго и изключително наказание е адекватно.

Правилно е констатирана особена тежест на престъпното посегателство. Негов обект са широк кръг обществени отношения от първостепенна значимост. Засегнати са изконното

човешко право на живот, телесната и полова неприкосновеност, правото на свобода и свободна воля, всеобщото задължение за закрила и грижа към децата. Убийството се отличава със съпътстващите го опит за изнасилване и блудство. Утежняващите признаци са многобройни, а обстоятелствата, които ги обуславят превишават качествено обичайните в съдебната практика. Възрастта на пострадалата е значително по-ниска от изискуемата за съставомерност на деянията. Насилието и бруталността са самоцелни, напълно излишни за сломяване на съпротивата на 6-годишно дете. С различни средства и по различен начин са увредени всички части на тялото и вътрешни органи. Стрданията на жертвата са били извънредни и продължителни до изпадането ѝ в безсъзнателно състояние. Цялостната оценка на извършеното удовлетворява изискването на чл.38а, ал.2 от НК за изключителна тежест.

Негативна оценка следва да получи и личността на дееца. Т. е осъждан двукратно в миналото, въпреки младата си възраст. Извършил е престъпления насочени към половата неприкосновеност и собствеността на гражданите, престъпната му деятелност ескалира. Фактът, че е изтърпял ефективно наказание лишаване от свобода, и само година по-късно е осъществил инкриминираните деяния означава, че не е преодолял липсата на задръжки, не е изградил морални ценности, продължава да не зачита установените норми на поведение. Лишаването от свобода е изключително интензивно средство за репресия, но се е оказало недостатъчно за постигане на поправянето и превъзпитанието му. Отрицателната характеристика се допълва от негативна информация за личността, събрана от свидетелски показания за неспособността му да се ангажира трудово и да зачита общността.

Многобройните и драстични отегчаващи обстоятелства, както и рискът от рецидив обуславят извод, че подсъдимият следва да бъде постоянно изолиран от обществото чрез налагане на наказание доживотен затвор. Липсват обаче предпоставките за определяне на изключителната санкция „доживотен затвор без замяна“.

Приложението на извънредната мярка е в зависимост от оценката на перспективите за личността. В конкретния случай не може да бъде направена категорична прогноза за невъзможност за положително развитие след повече от двадесет години. Част от изложените по този повод съображения на въззивния съд са неточни. Фактът, че подсъдимият е действал съзнателно, т.е. бил е вменяем, е относим към възможността да носи наказателна отговорност, а не към вида и размера на санкцията. В тежест на Т. неправилно са ценени предприетите действия по укриване и заличаване на следите от престъплението, както и констатираните неточности в обясненията му. Подсъдимото лице няма процесуално задължение да се самоуличава или съдейства за осъждането си, като дава обяснения, предоставя веществени доказателства, или по какъвто и да било начин. Желанието му да избегне наказателно преследване не може да се третира като отегчаващо обстоятелство.

Решителен аргумент в подкрепа на искането за налагане на по-лекото наказание е двадесет и една годишната възраст на подсъдимия, която е съвсем близка до минималната по чл.38, ал.2 от НК. Процесът на деградация на личността не е продължил достатъчно дълго, поради което съществува вероятност да е обратим. Неприемливите възгледи и антиобществени нагласи са формирани у подсъдимия под влияние на липсата на достатъчно възпитателни грижи в ранната му възраст и отсъствието на социална среда, по-късно. Начинът на живот е провокирал развитието на личностово разстройство. Възможно е трайното отсъствие на криминогенни фактори в далечно бъдеще да предизвика положителна промяна. Вече сериозно е променено здравословното състояние на Т. в резултат на получените при залавянето му наранявания. Направените самопризнания, макар и непълни, могат да послужат за база за комуникация.

Промяната на най-тежката от определените санкции предпоставя и изменение на въззивното решение в частта, с която е потвърдено наложеното общо наказание, като доживотният затвор без замяна бъде заменен с доживотен затвор.

Водим от горното, и на основание чл.354, ал.2, т.1 от НПК, Върховният касационен съд, второ наказателно отделение,

Р Е Ш И :

Изменя решение № 117 от 14.09.2020г. по ВНОХД № 134/20г. на Бургаския апелативен съд, като заменя наказанието „доживотен затвор без замяна“, определено на М. С. Т. за престъплението по чл.116, ал.1, т.4 и т.6, пр.2 и пр.3 от НК с „доживотен затвор“, както и по отношение на наложеното на основание чл.23, ал.1 от НК общо наказание, като заменя доживотния затвор без замяна с доживотен затвор.

Оставя в сила решението в останалата му част.

Решението е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ:

1.

2.